

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nicolai Revsneri Iurisconsulti De Officiis Magistratvs, Et
Svbditorvm In Repub. tàm ciuili, quàm literaria**

Reusner, Nikolaus

Lavingae, 1581

VD16 R 1452

Oratio Prima A Generoso Domino Ioanne Gothardo Streinio, Gabrielis F.
Barone Schuarzenauio, & Hirsbachio &c. habita.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00027814-7

DE STATVIS
PRINCIPVM ET IV-
dicum Thebanorum
Orationes Tres.

ORATIO PRIMA

A GENEROSO DO-
MINO IOANNE GOTHARDO

Streinio, Gabrielis F. Barone Schuarzena-
uio, & Hirsbachio &c. habita.

QVOD M. CRASSVS
apud Ciceronem de ea,
quam tantoperè admira-
tur, benè dicendi faculta-
te, rectissimè statuit: nun-
quam illam non esse ine-
ptam; nisi quum sit ne-
cessaria: idem ego vereor, **AVDITORES;**
ne mihi fortassis obijciatur: si rem minimè
dubiam argumentando quadantenus dubiã
facere; eaq; omnia, quæ pro certis, atq; con-
cessis hæctenus sumpta sunt, in contentione
ponere studeam. Sed quia tamen scholarum
est ista consuetudo: vt in vtramque partem
multa subindè in his disputentur; cum inge-
ni

S
V.
D.
D.
VS
ea,
ira-
ta-
un-
ne-
S;
me
biā
on-
ne
um
em
ge-
ni)

nij exercendi, tūm veritatis illustrandæ causæ
age videamus & nos; quod pace vestra facere
nobis liceat; an admirabile aliquid, & contra
opinionem omnium in medium asserere pos-
simus. Quum, auctore Tullio, nihil sit tam
incredibile; quod non dicendo fiat probabi-
le: nihilque tam horridum, aut incultum;
quod non splendescat oratione, & tanquam
excolatur. Ac primū quidem inficiari nec
possumus, nec debemus: vehementer omni-
bus probari ea; quæ de magistratus pruden-
tia, & subditorum obedientia, ex sententia
summi illius, & sapientissimi regis Salomo-
nis, eleganter admodū, & concinnè dispu-
tata sunt: fatemur etiam libenter, atque pro-
fitemur liberè; totam hanc rem vno quasi
verbo, vel potius nutu, aut signo, oculis me-
lius exhiberi nullo modo potuisse: quā quū
magistratum oculatum, & subditos auritos
esse debere significavit. Quo eodem modo
Christus apud Matthæum oculi appellatione
vitur; quum ait; Si oculus te offendit: erui-
to enim, & abs te abijcito: monens nimirum
illud; minimè assentiendum esse doctori, aut
gubernatori; animos discipulorum; aut sub-
ditorum à Deo abducenti: quemadmodum
hoc D. Augustinus interpretatur. Et Adrastus
apud Pindarum, Amphiarai fratris sui deplo-
rans mortem, atque interitum: Desidero (in-
quit) te, tanquam oculum; id est, gubernato-

B 5 rem

rem totius exercitus: qui vtrumque fueras
& vates, & bellator optimus. Quid est igitur,
A V D I T O R E S; quod aut improbandum,
aut in controuersiam duntaxat ponendum
esse videatur? Dicam vno verbo, si audire
vultis: & dicam ita, vt vos mihi facile
assensuros existimem. Quæro enim ex vobis,
A V D I T O R E S: si quidem ita oculatum,
& perspicacem esse oporteat principem,
& eum, qui cum magistratu, & imperio est;
quid causæ est; cur Thebani quondam,
homines prudentissimi, atque sapientissimi,
magistratum suorum statuas ita efformare
soliti fuerint; vt sine manibus essent: principum
verò, & iudicum; vt aut capti essent oculis;
aut saltem iisdem conuiuerent, & veluti
obdormiscerent? Quod Plutarchum in libro
de Iside, & Osiride tradidisse notum est:
ex quo alij potissimum auctores, vt arbitror,
hoc Emblemata descriperunt. Quo modo etiam
nonnullos iustitiæ imaginem effinxisse video:
quæ DE A fit, & virgo, oculis clausis, aut velo
obductis: ne hominum vultu (si Dijs placet)
ea spectetur, aut perturbetur: quippe quæ non
tam oculorum, quàm aurium iudicio uti; & ex
eo veritatem, bonitatemq; causæ metiri debeat.
Ridiculè sanè hoc vtrumque: quantum ego
iudicare possum: quum illud potius ex eo
significetur: aut in hominum sceleribus,

leribus, & flagitijs magistratum aliquando
conuiuere debere: aut non omnium eorum,
quæ accidunt, perspicientiam, cognitionem-
que ad eum pertinere: quum fatius sit, mul-
ta sæpè, quæ fiunt, magistratum ignorare,
aut certè dissimulare: si & tranquille sibi, &
alijs iucundè imperare velit. Quod Fride-
ricum III. Austrium, præstantissimum &
bello, & pace Imperatorem, frequenter in
ore habuisse ferunt: vt nescire eum diceret
imperare: qui nesciret dissimulare. Ego ve-
rò contrà sentio, **A V D I T O R E S:** &
omnino ita mihi persuasum habeo: bonum
principem, aut magistratum non modò non
cæcutire, sed nec vlllo modo conuiuere oport-
ere. Quin immò tam perspicaci, & soler-
ti prudentia eum præditum esse debere iu-
dico: vt non solùm videat, quid agatur: ve-
rùm etiam prouideat, quid futurum sit: &
vt quod optimum factu videt, sine inuidiæ
metu liberè & sentiat, & dicat, & faciat.
Quod ita demum rectè curabit: si & ma-
ximi æstimet conscientiam suam: & non
solùm quid possit; sed & quid debeat,
animo secum ponderet: adeoq: totam cau-
sam quàm maximè intentis, vt aiunt, ocu-
lis acerrimè contempletur: nec quantum si-
bi permissum sit, meminerit: sed etiam, qua-
tenus commissum sit: denique si in consilio
habeat legem, fidem, religionem, æquitatem:
libidinem

libidinem autem, inuidiam, metum, cupiditates omnes amoueat: quæ res tenebras, & puluerem, quod dicitur, oculis solent offundere: & iudicium animorum prudens, ac sincerum adulterare: vt nec verum cernere, nec rectum agnoscere amplius queant. Itaque acie opus est non solum oculorum; verum multò magis ingenij, & mentis: vt veritate potiùs, & iuris norma, atque æquitate; quàm cupiditate, aut errore, aut aliqua permotione animi à magistratu semper iudicetur. Quod Chrysippus ille Philosophus mihi significare voluisse videtur: qui, auctore Gellio, iustitiæ imaginem ita expressit: vt puellari virginis forma, aspectu vehementi, luminibus oculorum acerrimis conspiceretur: quòd videlicet magistratum, aut iudicem incorrupto esse iudicio; eundemq; sanctum, & seuerum, & contra improbos inexorabilem; denique vi, & maiestate quadam æquitatis, veritatisq; terribilem esse oporteat. Quo modo etiam Plato in legibus, iustitiam rerum omnium speculatricem, atq; vindicem appellat. Quæ res causam dedit prouerbio; vt iustitiæ oculus dicatur sincerus, atque incorruptus iudex; aut ipsum etiam iudicium: vt videre est apud Suidam, & alios. Et notus est Græcus ille senarius: qui monet, iustitiæ oculum omnia contueri. Quod Orpheus ille Poëta vetus de Sole intellexit: cui iustitiam in primis veteres dedicârunt.

dedicârunt. Vnde Bithynnos iudicia ex ad-
uerso Solis sedentes exercere solitos fuisse au-
tor est Arrianus. Et veteres Theologos iusti-
tiam prodidisse Proclus memorat, è medio
Solis throno per cuncta propagari: omniaq;
in mundo regere, & moderari: non aliter ac
rerum omnium moderator, & dux temporū
Sol esse dicitur: quem M. Tullius in Somnio
Scipionis, mundi mentem, & temperationem
appellat. Quòd si & sacerdotū illorum Ægy-
ptiorum hieroglyphica considerabimus: re-
periemus sanè eos, quum magistratum, aut
Reipublicæ moderatorem significare vellent,
oculum cum sceptro pingere solitos fuisse:
nonnūquàm etiam in sceptro ipso ramuscu-
los complicasse: vt in complexum coëuntes
oculi speciem in medio spectandam informa-
rent: & ex eo principes suos Ægyptiaca lingua
Ofrides, quasi multoculos cognominarent:
cuius rei mentionem Plutarchus & Eusebius,
fecerunt. Quid? quod & Deum ipsum, re-
rum omnium moderatorem, & parentem, fi-
gura nuncupationeque oculi, ijdem sacerdo-
tes plerunque expresserunt: vt quemadmo-
dum in homine, qui veluti paruus mundus
est, oculi, tanquàm duces actionum omnium,
& moderatores, cæteris membris, & pulcritu-
dine, & dignitate præstant: ita magni illius
mundi oculus; & pater luminum, vt D. Iaco-
bus loquitur; cœlum, atque terras tuens &
regens

regens

regens Deus; omnibus longè præstet, ac do-
minetur: quem, quum optimus sit, fas nec
est, nec fuit vnquam facere quicquam, nisi
pulcherrimum: tanquàm in luce habitantem:
cuius species longè est pulcherrima, atque iu-
cundissima. Quo modo etiam statuam Iouis
olim in subdiali ara, tribus oculis conspicu-
am fuisse Pausanias tradit: ad triplicem eius
prouidentiam, qua cœlestia, & maritima, &
infernâ gubernat, demonstrandam; ad quam
Priamum, Troia capta, incensâque confugis-
se ferunt: quæ postea à Sthenelo, Capanei fi-
lio, Argos translata sit. Ceterùm quæ de oculo
hactenus dicta sunt, eadem quoque de au-
ribus hoc modo in dubium vocari posse arbi-
tror. Sed quoniam, vt Poëtæ verbis vtar, al-
ternis facilis labor est, & magis fortassis audi-
toribus acceptus: sanè ego contraham vela: &
hoc tanquam pomum Eridis in mediũ proij-
ciam: quod qui volet, apprehendat: & ora-
tionis meæ cursum, si modò honestum,
verumque tueri, ac retinere sen-
tentia est; velis, vt ita di-
cam, remisque pro-
sequatur.

D I X L

D E